

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з науково-педагогічної
роботи і міжнародних зв'язків

Інна АНДРУШКО

“ 30 ” серпня 2024 року

“ПОГОДЖЕНО”

Завідувач кафедри

проф. ЗВО Петро КОЛІСНИК

“ 30 ” серпня 2024 року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Фізична та реабілітаційна медицина

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2024
Навчальний рік	2024-2025
Кафедра	Фізичної та реабілітаційної медицини
Лектор	Професор ЗВО Петро КОЛІСНИК
Контактна інформація	rehab@vntu.edu.ua, м. Вінниця, вул. Героїв Поліції, (0432)662232
Укладач силабусу	доцент ЗВО Ростислав КРАВЕЦЬ

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПІ/місце дисципліни в ОПІ	ОК 41 // дисципліна професійної підготовки
Курс/семестр	4 курс (VIII семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин / кількість кредитів ЄКТС)	45 годин / 1,5 кредитів ЄКТС
Кількість змістових модулів	1 модуль
Структура дисципліни	Лекції - 6 год. Практичні заняття 30 год. Самостійна робота 9 год.
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (або дистанційна згідно наказу)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком дисципліни є фізична і реабілітаційна медицина. Фізична і реабілітаційна медицина – незалежна лікарська медична спеціальність, яка стосується забезпечення фізичного та когнітивного функціонування пацієнта (включаючи поведінку), участі (включаючи якість життя) та модифікації особистісних факторів і факторів навколишнього середовища. Відповідає за запобігання, діагностику, лікування та реабілітацію осіб з медичними та супутніми станами, що призводять до обмежень життєдіяльності для усіх вікових груп. Курс орієнтований на отримання знань і навичок, метою яких є досягнення максимально повного відновлення функцій, порушених внаслідок захворювання, травми або інших причин, оптимальну реалізацію фізичного, психічного і соціального потенціалу особи з обмеженнями життєдіяльності шляхом взаємної адаптації особи та навколишнього середовища із застосуванням стратегії компенсації, найбільш адекватну інтеграцію її у суспільство.

Передреквізити: Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: анатомії та фізіології людини, медичної біології, медичної хімії, медичної та біологічної фізики, патофізіології, гігієни та екології, фармакології, пропедевтики внутрішньої медицини, пропедевтики педіатрії.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою дисципліни є сформувати базові знання з організації, засобів, форм та методів медичної реабілітації; вивчити різні аспекти реабілітації: медичний, фізичний, психологічний, професійний та соціально-економічний; вивчити принципи кінезітерапії, ерготерапії та інших реабілітаційних складових; розуміти покази та протипокази до призначення реабілітаційних заходів та особливостей їх проведення.

Постреквізити: В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки, а саме: внутрішньої медицини, нейрохірургії, травматології й ортопедії, неврології, педіатрії, акушерства і гінекології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

- Використовувати Міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я;

- Організовувати та розставляти пріоритети, працювати в команді, і ефективно брати участь в роботі міждисциплінарної команди фахівців в галузі охорони здоров'я.
- Працювати як із залученням повного складу спеціалістів реабілітації (медичних нелікарських та немедичних спеціальностей), так і окремих фахівців реабілітації відповідно до індивідуальних реабілітаційних цілей та завдань.
- Очолювати мультидисциплінарну реабілітаційну команду, координувати діяльність кожного з її членів та нести відповідальність за реабілітаційний процес в цілому.
- Поліпшувати фізичне, розумове функціонування та активність осіб з обмеженнями життєдіяльності, сприяти підвищенню якості їх життя та забезпеченню повноцінного соціального функціонування.
- Надавати невідкладну допомогу при гострих станах, що виникають протягом реабілітаційних втручань.
- Володіти практикою експертно-реабілітаційної діагностики та безпосередньо приймати участь у проведенні медико-соціальної експертизи.
- Брати участь у моніторингу здоров'я населення та обмежень життєдіяльності, сприяти поширенню знань з організації реабілітаційної допомоги серед населення;
- Визначати і правильно документувати необхідні відомості про пацієнта, отримувати інформацію і враховувати думки колег та інших експертів.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1. **Фізична та 8 семестр** Лекції №№ 1-3
реабілітаційна медицина 45 год. / 1,5 Практичні заняття №№ 1-14
 кредити Теми для самостійного опрацювання
 №№ 1-6

Дисципліна включає 15 тем, 1 тематичний модуль.

Модуль 1. Фізична та реабілітаційна медицина.

Тема 1.	Поняття про фізичну і реабілітаційну медицину та її складові. Принципи організації реабілітації на гострому, підгострому та довготривалому етапах, форми та засоби ФРМ. Принципи організації реабілітаційної мультидисциплінарної команди, основні компетенції членів реабілітаційної команди, принципи постановки цілей.
Тема 2.	Принципи реабілітаційного обстеження пацієнта, застосування основних функціональних тестів. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, біопсихосоціальна модель функціонування та обмеження життєдіяльності та здоров'я.
Тема 3.	Обстеження пацієнта лікарем ФРМ. Основи неврологічного, ортопедичного обстеження.
Тема 4.	Основні інструментальні дослідження в реабілітації. Основи променевої діагностики, електродіагностики, аналізу ходи.
Тема 5.	Фізична терапія, ерготерапія, терапія мови та мовлення, медико-психологічна, соціальна реабілітація.
Тема 6.	Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я. Базові набори МКФ. Інструменти на основі МКФ. Принципи складання програм фізичної реабілітації, методи оцінки ефективності.
Тема 7.	Обладнання, технічні та допоміжні засоби фізичної та реабілітаційної медицини. Протезування та ортезування. Реабілітація осіб з ампутованими кінцівками. Залік.

Тема 8.	Патофізіологічні зміни при обмеженій рухомості пацієнта та імобілізації. Організація профілактичних, лікувальних та реабілітаційних заходів на гострому та підгострому етапах реабілітації.
Тема 9.	М'язово-скелетна реабілітація. Медицина болю.
Тема 10.	Кардіореспіраторна реабілітація. Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях серцево-судинної системи. Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях дихальної системи.
Тема 11.	Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях та травмах центральної нервової системи. Реабілітація пацієнтів після інсульту.
Тема 12.	Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях та травмах центральної нервової системи. Реабілітація пацієнтів після травматичних ушкоджень головного мозку.
Тема 13.	Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях і травмах спинного мозку.
Тема 14.	Реабілітація пацієнтів з патологією периферичної нервової системи, демієлінізуючих захворюваннях, екстрапірамідних розладах. Основи реабілітації в онкології. Паліативна та хоспісна медицина. Особливості медичної реабілітації при коморбідній патології. Поняття про превентивну медичну реабілітацію та превентивні реабілітаційні заходи. Багаторівнева медична реабілітація. Залік.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання фізичної та реабілітаційної медицини.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

- 1) Вміння працювати як із залученням повного складу спеціалістів реабілітації (медичних нелікарських та немедичних спеціальностей), так і окремих фахівців реабілітації відповідно до індивідуальних реабілітаційних цілей та завдань;
- 2) Використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я для проведення первинної та повторної оцінки стану пацієнта, а також перевірки ефективності проведених реабілітаційних втручань і досягнення цілей.

На практичних заняттях студенти оформлюють реабілітаційний план пацієнта, формулюють реабілітаційні цілі та перелік необхідних втручань та моделюють роботу мультидисциплінарної команди.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної поза аудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури та написання оглядів з наданих тем для індивідуальної роботи. Контроль засвоєння тем самостійної поза аудиторної роботи здійснюється на проміжному контрольному занятті та підсумковому контролі з дисципліни.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної поза аудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини/Студенту/Очна форма навчання/Медицина/ 4 (5) курс/Навчально-методичні

матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра фізичної та реабілітаційної медицини#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. **Форми та методи контролю успішності навчання**

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, електронне опитування або тестування, проведення клінічних розборів пацієнта з формуванням реабілітаційного плану.
Контроль засвоєння тематичного розділу дисципліни на проміжному контрольному занятті	Методи: усне або письмове опитування, електронне тестування, контроль практичних навичок.
Підсумковий контроль дисципліни — залік	Методи: усне опитування (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи))
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок.

6. **Критерії оцінювання**

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>)

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Проміжні розділові контролю	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Контроль практичних навичок	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див. Шкалу оцінювання)
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 122 до 200 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати латинською термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини

Оцінка «добре» виставляється студенту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її медичного значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної медицини.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який, знає хід та послідовність самостійної навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який допускає неточності при виконанні практичного завдання, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при його виконанні, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при їх виконанні, порушує порядок виконання практичної роботи.

Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова. (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)).

12 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав призове місце на міжвузівських олімпіадах з дисципліни або призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт або призове місце на міжвузівській/міжнародній науковій конференції з наявністю друкованої роботи

11 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав I місце на внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або I місце на студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи, або приймав участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт

10 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав призове місце (II-III) на внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або на студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи; або за участь (без призового місця) міжвузівських олімпіадах з дисципліни або призове місце на міжвузівській/міжнародній науковій конференції з наявністю друкованої роботи.

9 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який приймав участь (без призового місця) у внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи

8 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який активно приймав участь у роботі студентського наукового гуртка, опублікував друковану роботу за результатами науково-практичного дослідження, але не приймав особисто участь у студентській науковій конференції, підготував стендову доповідь.

6 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який виготовив не менше 3 таблиць, або навчальний відеофільм для поповнення наочного забезпечення викладання дисципліни (з урахуванням обсягу та важливості виконаної роботи).

3 бали додаються до оцінки з дисципліни студенту, який виготовив не менше 2 таблиць, або створив тематичну ілюстровану презентацію для поповнення наочного забезпечення викладання дисципліни (з урахуванням обсягу та важливості виконаної роботи).

7. Політика навчальної дисципліни

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки. Студент, який не пройшов інструктаж, не допускається до виконання практичних робіт.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, письмові завдання до поточної теми мають бути оформлені, схеми та таблиці заповнені.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/загальна_інформація/Основні_документи/Кодекс_академічної_доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи) у час, визначений

графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра фізичної та реабілітаційної медицини#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття. Відпрацювання пропущених лекцій здійснюється після надання конспекту лекційного матеріалу чи підготовки власної презентації з теми пропущеної лекції.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання та воєнного стану. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Teams, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра фізичної та реабілітаційної медицини/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра фізичної та реабілітаційної медицини/ Новини).

Забезпечується безумовне дотримання **Алгоритму дій** під час надходження сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення, а саме: переривати заняття, повідомити студентів, організовано під керівництвом викладача, який проводить заняття, студентам прослідувати в укриття і перебувати до скасування сигналу (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/mobilizaciyna-robota/2022/04/15/Alh.diy-Povitryana.tryvoha.07.06.2023.pdf>).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

Навчальні ресурси Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра фізичної та реабілітаційної медицини/ Студенту. Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій.

1. **Розклад та розподіл груп по викладачам** опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра фізичної та реабілітаційної медицини/ Студенту).
(підпис)

2. Питання до проміжних та підсумкового контролів дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnpu.edu.ua/> кафедра фізичної та реабілітаційної медицини/ Студенту).

Силабус з дисципліни «Фізична та реабілітаційна медицина» обговорено та затверджено на засіданні кафедри Фізичної та реабілітаційної медицини (протокол № 1, від «31» серпня 2024 року

Відповідальний за курс	 (підпис)	доцент ЗВО Ростислав КРАВЕЦЬ
Завідувач кафедри	 (підпис)	професор ЗВО Петро КОЛІСНИК